

HATTAT MEHMET TEVFİK EFENDİ

Yozgatlı Hattat

Elif Döne GÜNEŞER*

Anahtar Kelimeler: Yozgat, Hat, Hattat, Muallim

Hayatı

H. 1261/M.1846 yılında Yozgat'ta doğmuştur. Babası Müsevvidzâde Şakir Efendi'dir.

Sıbyan mektebini Yozgat'ta okuduktan sonra Dersaadet'e giderek eğitime devam etmiş ve Sultan Ahmet Medresesi'nde İbrahim Hulusi Efendi'den icazet almıştır.

Mehmet Tevfik Efendi'nin terceme-i hâl varakasinda yer alan ifadelerinde Dâru'l-muallimîn Rüştîyesi'ne devam ederek buradan icazet aldığı ancak Hersek'ten Limni adasına gelirken geçirdiği bir deniz kazası sonucunda bazı eşyalarıyla birlikte icazetnâmesinin suya düşerek zayı olduğu ifade edilmektedir.

Yine aynı belgeye göre Türkçe okur-yazar olduğu ve Bulgarcaya hâkimiyeti bulunduğu ifadeleri yer almaktadır.

Görev Yerleri

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri'nde Mehmet Tevfik Efendi'nin terceme-i hâl varakasina göre görevleri şu şekilde sıralanmıştır:

H. 8 Rebiü'l-evvel 1287/ M. 7 Haziran 1870'de 26 yaşında iken 625 kuruş maaşla İşkodra vilayeti dâhilinde Tiran Mekteb-i Rüştîyesi muallim-i evvelliğine tayini;

H. 4 Ramazan 1288/ M. 17 Kasım 1871'de Bosna vilayetine bağlı Mostar; H. 10 Muharrem 1298/ M.13 Aralık 1880'de 395 kuruş maaşla Limni Mekteb-i Rüştîyesi muallim-i evvelliğine tayini;

H. 22 Rebiü'l-evvel 1299/ M. 11 Şubat 1882'de 64 kuruş maaşla rik'a muallimliğine ek olarak 252 kuruş maaşla tenzilen Akdağmadeni Mekteb-i Rüştîyesi muallim-i sânilğine tayini;

H. 22 Safer 1304/ M. 20 Kasım 1886'da 300 kuruş maaşla Keskin/Maden Mekteb-i Rüştîye'nde muallim-i sâni vazifesi alması;

H. 21 Rebiü'levvel 1308/ M. 5 Kasım 1890'da 66 kuruş maaşlı hat muallimliğine ek olarak 250 kuruş maaşla Yozgat Mekteb-i Rüştîyesi muallim-i sânilği; H. 10 Ramazan 1308/ M. 19 Nisan 1891'de Akdağmadeni Rüştîyesi'nin 64 kuruşlu rik'a muallimliğine ve 252 kuruş maaşlı muallim-i sânilği görevlerine getirilmesi;

H. 27 Rebiü'l-evvel 1315/ M. 26 Ağustos 1897'de 400 kuruş maaşla Akdağmadeni Rüştîyesi'nde muallim-i evvel rütbesine terfi etmesi.

Mehmet Tevfik Efendi, görevini üstün bir başarıyla ve eksiksiz bir şekilde yerine getirmiştir. Bu durum Maden kazası kaymakamlığı ve vilayet makamı (valilik) tarafından doğrulanmış ve Ma'arif-i Umûmiyye Nezâreti (Milli Eğitim Bakanı) Zühdi Paşa tarafından da onaylanarak teyit edilmiştir.

Mehmet Tevfik Efendi, H. 3 Rebiü'l-âhir 1315/ M. 31 Ağustos 1897'den 21 Ramazan 1319/ 1 Ocak 1902'ye kadar Akdağmadeni ve H. 4 Şevval 1319/ M.14 Ocak 1902'den H. 7 Rebiü'l-evvel 1321/ M. 3 Haziran 1903'e kadar 485 kuruş maaşla ... ve H. 25 Rebiü'levvel 1321/ M. 21 Haziran 1903'ten H. 22 Şevval 1321/ M. 11 Ocak 1904'e kadar 480 kuruş maaşla Keskin ve H. 25 Şevval 1321/ M. 14 Ocak 1904'ten H. 8 Zilhicce 1322/ M. 13 Şubat 1905'e kadar 500 kuruş maaşla Avanos kazaları Mekteb-i Rüştîyeleri muallim-i evveliklerinde görevlendirilmiştir.

H. 8 Şevval 1322/ M. 16 Aralık 1904'te Yozgat Mekteb-i İdadisi'nde 300 kuruş maaşla Arabî ve 200 kuruş maaşla Fârisî muallimliklerine nakledilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı, Sicil Şubesi'nin R. 6 Nisan 1322/ M. 19 Nisan 1906 tarihli resmi yazısına göre Mehmet Tevfik Efendi'ye H. 13 Cemâziye'l-âhir 1317/ M. 19 Ekim 1899'da "İbtidâ-i hâric" derecesiyle Edirne müderrisliği unvanı verilmiştir. Bu durum, Divan-ı Hümâyûn'un tasdikli belge suretinden, Milli Eğitim Bakanlığı'nın R. Mart 1322 (Mart/Nisan 1906) tarihli kayıt örneğinden ve Ankara Vilayeti Milli Eğitim Müdürlüğü'nün R. 23 Mart 1323 (5 Nisan 1907) tarihli cevap yazısından anlaşılmıştır.

Yaşadığı dönemde önemli hat eserlerine imza attığı bilinse de günümüze çok fazla eseri ulaşmamıştır.

Mehmet Tevfik Efendi'nin vefat tarihine ulaşılammıştır.

Kaynakça

GÜNEŞER, H. İ. (2024). Yozgat'ın Hattatları. Çare Dergisi. 5(19), 39-41.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi [BOA]. (29 Zilhicce 1261). Mehmed Tevfik Efendi; 1261 Yozgad Doğumlu. Şakir Efendi'nin Oğlu (DH. SAİDD, Dosya No: 109, Gömlek No: 433).

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi [BOA]. (25 Muharrem 1307). Yozgad Rüşdiye Mektebi Muallim-i Sâni'si Mehmed Tevfik Efendi'nin Uhdesine İlaveten Sülüs Muallimliğinin de Verildiği (MF.MKT, Dosya No: 112, Gömlek No: 103).

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi [BOA]. (22 Cemâziye'l-âhir 1308). Yozgad Sancağı Mekteb-i Rüşdiyesi Muallim-i Saniliği'ne Tayin Edilen Mehmed Tevfik Efendi'nin, Bazı Çemeyen ve Garazkârların Şikayeti Üzerine Haksız Yere Görevden

Alındığına Dair Belde Âlimleri ve Mütehayyızanın Meşihat Makamına Yazdıkları İstidaname
(MF.İBT, Dosya No: 27, Gömlek No: 25).

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi [BOA]. (11 Eylül 1306). Yozgad
Rüşdiyesi Muallim-i Salisi Mehmed Tevfik Efendi'nin Vefat Eden Muallim-i Sani Mehmed
Arif Efendi'nin Yerine Tayin Talebi (MF.İBT, Dosya No: 26, Gömlek No: 22).

* guneserelif@gmail.com, ORCID: 0009-0000-7024-8990